

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 18.10.2004 61. vuosikerta Numero 3 Sivu 6

Emolehmät laiduntavat merenrantaniityillä

Janne Kiljala ja Arto Huuskonen, MTT

Pohjois-Pohjanmaan emolehmätilalliset ovat löytäneet keinon tuottaa karjalle edullista kesäkauden rehua. Eläimet viedään merenrantaniityille laiduntamaan. Vasikat kasvavat siellä kohtuullisesti. Lisäksi tuottaja saa korvausta perinnebiotoopin hoidosta.

Kesällä 2003 aloitettiin MTT:n Pohjois-Pohjanmaan tutkimusasemalla Ruukissa kolmivuotinen tutkimus, jonka tavoitteena on tuottaa tarkennetut ohjeet merenrantaniittyjen laiduntamiseen. Merenrantalaidunnuksessa pyritään palauttamaan rannat tilaan, jossa ne olivat vielä 1950-luvulla. Silloin niitä laidunnettiin ja niiltä korjattiin luonnonheinää kotieläinten talvirehuksi. Laidunnuksen ja niiton ansiosta rantaniityt pysyivät avoimina, ja niiltä löytyi nykyisin harvinaisia lintu-, kasvi- ja hyönteislajeja. Viimeksi kuluneina vuosikymmeninä rantaniittyjä ei ole enää käytetty kotieläinten laiduntamiseen, vaan ne ovat jääneet ruovikoitumaan. Nykyisellään merenrantaniityt kuuluvat perinnebiotooppeihin eli -eliöyhteisöihin, joiden hoitamisesta maksetaan korvaus.

Emolehmät laitumelle merenrantaan

Tutkimuksessa on mukana neljä merenrantaniittyjä laiduntavaa emolehmätilaa. Tiloilla on yhteensä noin 610 hehtaaria merenrantaniitylaidunta. Yhteensä Pohjois-Pohjanmaalla on noin 1 500 hehtaaria merenrantaniittyjä, joilla on perinnebiotooppisopimus. Merenrantaniittyjen hoito suoritetaan 90-prosenttisesti noin 1 200 emolehmän ja niiden vasikoiden sekä hiehojen avulla.

Tutkimuksessa mukana olevien merenrantaniittyjen pintamaa vaihtelee savisesta, hienosta hiedasta karkeaan hietaan. Johtoluku on erittäin korkea, sillä merivesi tuo noustessaan suoloja merenrantaniityille. Erityisen korkea on suolapitoisuus, sillä natriumia on keskimäärin 473 mg/l maata. Pintamaan pH on keskimäärin 4,81. Muut maan viljavuusluvut ovat huonon ja huononlaisen välillä. Merenrantaniityt luokitellaankin happamiksi sulfaattimaiksi.

Järviruoko satoisin

Voimakkain kilpailija merenrantaniityillä on järviruoko. Se onkin vallannut laiduntamatta jääneet merenrantaniityt. Järviruoko pidetään laidunnuksella ja raivauksella kurissa,

jolloin rannoille palautuu niittykasvusto. Tyypillisiä kasveja rantaniityillä ovat erilaiset heinät, sarat ja ruohot. Tunnusomaista näille kasveille on matala kasvutapa. Laidunnuksen jatkuessa pitkään järviruoko häviää ja satotaso heikkenee.

Rehua merenrannalta

Kesäkuun puoliväliin mennessä merenrantaniittyjen keskimääräinen kuiva-ainesato hehtaaria kohden oli noin 860 kg. Juhannuksen jälkeisellä viikolla määrä oli noin 1 350 kg. Heinäkuun 24. päivään mennessä kuiva-ainetta oli kertynyt noin 1 700 kg/ha. Edellä mainitut luvut kuvaavat tilannetta, jossa laidunnus aloitettaisiin vasta kyseisenä ajankohtana. Koealueet oli aidattu laitumien ulkopuolelle. Vastaavina ajankohtina mitatut kuiva-ainesadot viljelyiltä peltolaitumilta olivat noin 1 300 - 2 000 kuiva-ainekiloa suuremmat.

Vasikat kasvoivat

Kesän aikana tutkimukseen osallistuneiden tilojen vasikat punnittiin, kun ne laskettiin laitumelle ja otettiin sieltä pois. Sonni- ja lehmävasikat kasvoivat keskimäärin 1 050 g päivässä. Kasvuihin vaikutti eniten laitumien kunto ja tarjolla oleva laidunrehun määrä sekä laidunnusaika. Kun laidunnusta jatketaan myöhälle syksyyn, laitumien rehuntuotantokyky laskee ja vasikoiden elopainon kehitys heikkenee.

Korvausta perinnebiotoopin hoidosta

Viljelijöille maksetaan korvausta siitä, että he ylläpitävät ja hoitavat perinnebiotooppeja. Korvauksen suuruus riippuu aiheutuneista materiaali- ja työkustannuksista. Enimmillään tuki voi olla 420,47 euroa hehtaarilta. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla tukia maksetaan keskimäärin hiukan yli puolet maksimituesta.

Merenrantaniityillä on tärkeä merkitys emolehmätilojen taloudelle, koska niityiltä saadaan edullisesti kesäajan rehu emoille ja nuorkarjalle. Samalla rantaniityt mahdollistavat karjakoon kasvattamisen ilman, että joudutaan hankkimaan lisää peltomaata. Lisäksi niittylaitumet kelpaavat laaja peräistämispalkkion rehualaksi.

Lisätietoja: janne.kiljala@mtt.fi
puh. (08) 2708 4510

Sari Jaakola

Jokaisessa laumassa on sonni. Näin varmistetaan vasikointi seuraavana keväänä.